

## Karakterskala

|    |                    |
|----|--------------------|
| 10 | Fremragende        |
| 9  | Særdeles godt      |
| 8  | Godt               |
| 7  | Ret godt           |
| 6  | Tilfredsstillende  |
| 5  | Godkendt           |
| 4  | Utilfredsstillende |
| 3  | Jævnt dårligt      |
| 2  | Dårligt            |
| 1  | Meget dårligt      |
| 0  | Ikke vist          |

# Indholdsfortegnelse

|  |    |
|--|----|
| Karakterskala .....  | 3  |
| Mål og almindelige principper .....  | 6  |
| Træningsskalaen .....  | 7  |
| 1. Takt .....  | 8  |
| 2. Løsgjorthed .....   | 8  |
| 3. Accept af bid .....   | 9  |
| 4. Spændstighed .....  | 10 |
| 5. Ligeudretning .....   | 11 |
| 6. Samlingsgrad .....  | 11 |
| Mål for træningsskalaen .....  | 12 |
| Rytterens opstilling og indvirkning .....                                    | 13 |
| Fejl (definition) .....  | 14 |
| Grundgangarter, tempi og tøjlelængder .....                                  | 15 |
| <b>Skridt</b> .....  | 15 |
| Samlet skridt .....  | 15 |
| Afkortet skridt .....  | 15 |
| Middelskridt .....   | 15 |
| Fri skridt .....   | 16 |
| Skridt for en længere tøjle .....  | 16 |
| Skridt for lange tøjler .....  | 16 |
| <b>Trav</b> .....  | 17 |
| Samlet trav .....  | 17 |
| Arbejdstrav .....  | 17 |
| Trav med øget trinlængde .....   | 17 |
| Middeltrav .....   | 18 |
| Fri trav .....   | 18 |
| Tydelig gradvis forlængelse af tøjlerne .....                                | 19 |
| <b>Galop</b> .....   | 20 |
| Samlet galop .....   | 20 |
| Arbejds galop .....  | 20 |
| Galop med øget springlængde .....  | 20 |
| Middelgalop .....  | 21 |
| Fri galop .....  | 21 |
| Kontragalop .....  | 22 |
| Kort afbrydelse af støtten på biddet .....                                   | 22 |
| Overgange fra en gangart til en anden, eller fra et tempo til et andet ..... | 23 |
| Ændring af retning .....   | 23 |
| Figurer .....  | 24 |
| Volte .....  | 24 |
| Slangegang .....   | 24 |

|  |    |
|--|----|
| <b>Øvelser</b> .....                             | 25 |
| Parade .....                                     | 25 |
| Halv parade .....                                | 26 |
| Tilbagetrædning .....                            | 26 |
| Bagpartsvending .....                            | 27 |
| <b>Sidebevægelser – øvelser på to spor</b> ..... | 27 |
| Schenkelvigning .....                            | 27 |
| Versade .....                                    | 28 |
| Traversade .....                                 | 29 |
| Renversade .....                                 | 29 |
| Sidetraversade .....                             | 29 |
| Zig-zag traversere .....                         | 30 |
| <b>Changementer og galopovergange</b> .....      | 31 |
| At changere galoppen gennem trav .....           | 31 |
| At changere galoppen gennem skridt .....         | 31 |
| Changement à tempo (flyvende changement) .....   | 32 |
| <b>Pirouetter og halvprouetter</b> .....         | 32 |
| Arbejdsrouette i galop .....                     | 34 |
| <b>Passage</b> .....                             | 36 |
| <b>Piaffe</b> .....                              | 37 |
| <b>Dressurbane A + B</b> .....                   | 38 |



DANSK RIDE FORBUND

## Mål og almindelige principper

Dressurens mål er at gøre hesten lydige, let og behagelige at ride på, så alle bevægelser og øvelser kan udføres med små og usynlige hjælpere og uden anstrengelse for rytteren.

Gennem et systematisk gymnasticerende arbejde skal hestens muskler, sener og led bibringes en sådan styrke og smidighed, at hesten formår at bevæge sig i balance og i fuld harmoni med rytteren, uanset hvor store kravene måtte være.

Det korrekte dressurarbejde skal desuden gøre hesten rolig, eftergivende, løsgjort og smidig, så den adlyder sin rytter tillidsfuldt, opmærksomt og villigt.

### At en hest er dressurmæssigt korrekt redet viser sig ved:

- Frigjorte, rentaktede og regelmæssige gangarter.
- Harmoni, lethed og smidighed i bevægelserne og ved øvelsernes udførelse.
- Indundergribende og energisk arbejdende bagben, som resulterer i lethed og aflastning af forparten med en større skulderfrihed til følge, hvilket igen skulle give en mere rummelig og smidig bevægelse.
- At hesten er til biddet med fuldstændig lydighed og eftergivenhed, uden spænding eller modstand overhovedet.

Hesten skal give indtryk af at gøre alt, hvad der forlanges af den helt af sig selv.

Tillidsfuldt, villigt og opmærksomt skal den adlyde sin rytter. Den skal arbejde absolut ligeudrettet på lige linier, og på buede spor skal den være nøjagtigt så meget bøjet i sin krop og hals, at dens længdeakse falder sammen med det forlangte buede spor (bortset fra i kontragalop).

Hestens skridt skal være rentaktet, regelmæssig, energisk og frigjort. Dens trav skal være naturlig, smidig, regelmæssig, rummelig og energisk. Dens galop skal være afbalanceret, springende, spændstig og taktfast. Hestens bagben bør aldrig være slæbende og uenergiske, og de skal reagere på den mindste indvirkning fra rytteren og derved give liv og energi til hele hesten.

Hesten skal adlyde sin rytter villigt og uden tøven og reagere roligt og præcist på de forskellige hjælpere. Den skal give indtryk af at være i naturlig balance og harmoni såvel fysisk som psykisk. Dette er kun muligt, hvis hesten er energisk og samarbejdsvillig, og hvis dens muskler og led er smidige og fri for enhver form for stivhed og blokeringer.

Hesten skal, når den arbejdes dressurmæssigt, være konstant til biddet, selv når den står stille. At være "til biddet" vil sige, at hesten ikke blot har givet efter i sin hals og nakke og accepteret en let, men konstant forbindelse til rytterens hånd, men også at hesten er eftergivende og afslappet i hele sin krop. Alt efter hvilket niveau hesten befinder sig på, og/eller om det er en fri eller samlet gangart, der forlanges, skal halsen være mere eller mindre rejst og mere eller mindre hvælvet.

Hovedstillingen skal være konstant, almindeligvis med næseryggen lidt foran det lod-rette plan. I gangarter og øvelser med høj samlingsgrad må næseryggen være i det lod-rette plan. Nakken skal være det højeste punkt. Munden skal være lukket og let skummende, og tungen skal være under biddet. Hesten skal i det hele taget ikke vise modstand og stivhed hverken i hals eller nakke eller gå imod rytterens hånd.

Man taler om rentaktede gangarter, d.v.s. om hesten bevæger sig med det korrekte bevægelsesmønster, som naturen foreskriver i de tre grundgangarter, den totaktede trav, den tretaktede galop og den firetaktede skridt.

Men ordet takt kan også betyde rytme eller kadence, hvilket vil sige, om der er lige langt inter-

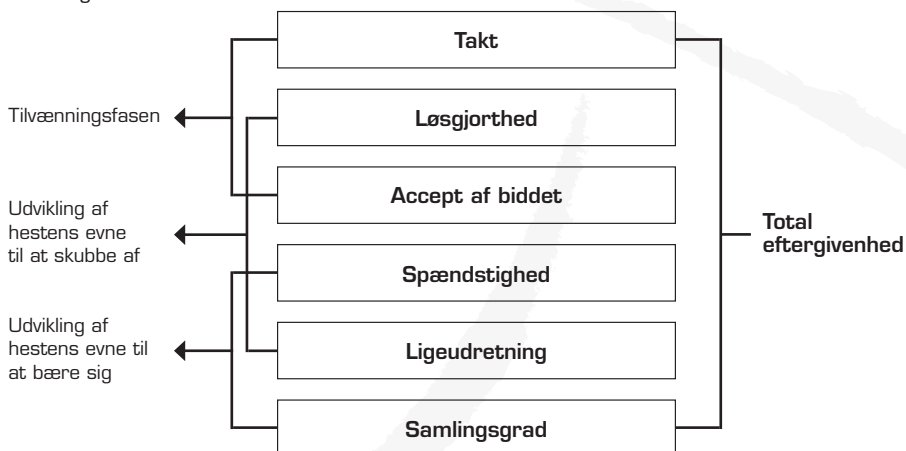
val imellem de forskellige skridt, trin eller spring i en gangart. Denne takt, rytme eller kadence er en væsentlig del af den harmoni, som en hest udstråler, hvis den bevæger sig regelmæssigt, energisk, spændstigt og i balance.

Det korrekte bevægelsesmønster i samtlige gangarter er en væsentlig bestanddel af begrebet takt, rytme eller kadence.

Takt, rytme eller kadence bør være til stede i samtlige øvelser såvel som i de forskellige tempi indenfor den enkelte gangart.

## Træningskalaen

Træningskalaen er en guideline, der i logisk rækkefølge beskriver en dressurhests korrekte udvikling.



Figur 1 viser træningskalaen

Træningskalaen er den vigtigste retningslinie for trænere, ryttere og dommere.

Den er gældende for træning af unge heste og mere uddannede heste helt op til GP niveau. At følge disse klassiske uddannelsesstrin vil uundgåeligt føre til en succesrig opvisning inden for dressursporten.

Træningskalaen er desuden en målestok for dommerne til at vurdere kvaliteten af et program.

**Træningskalaen er opdelt i 3 faser som vist på figur 1.**

- Tilvænningsfasen består af de tre første krav: Takt - løsgjorthed og accept af biddet
- Udvikling af hestens evne til at skubbe af består af: Løsgjorthed - accept af biddet - spændstighed og ligeudretning
- Udvikling af hestens evne til at bære sig består af: Spændstighed - ligeudretning og samling

Resultatet er en hest som er 100% samarbejdsvillig og smidiggjort.

Træningsskalaen er en systematisk skala, ud fra hvilken vi fysisk kan oplære en hest, igennem et gymnastikprogram, som resulterer i, at vi opnår en fysisk såvel som mentalt velforberedt hest. Ved at følge udviklingen i skalaen vil rytteren opnå en lydig, smidig og afbalanceret hest med en god basis for videre træning.

For en dressurhest er de kvaliteter, træningsskalaen går ud fra essentielle. Denne systematiske og grundlæggende træning sikrer, at hesten til enhver tid er gennemarbejdet. Udviklingen af skalaen er sket igennem de sidste årtier og er en anerkendt måde til at opnå en harmonisk og sund hest.

Ingen af de 6 trin på træningsskalaen, (takt, løsgjorthed, accept af biddet, spændstighed, ligeudretning og samling) kan ses isoleret. De skal ses i samspil med hinanden. Det overordnede mål må altid være, at en hest er smidig og gennemarbejdet (Durchlässigkeit) samt at udvikle hestens umiddelbare villighed til at adlyde rytterens hjælp uden den mindste modstand i alle øvelser, bevægelser og overgange.

Dette gælder alle heste uanset hvad de bruges til, og ikke kun dressurheste.

### **1. Takt**

Regelmæssighed og tempo

Det første grundlæggende trin på træningsskalaen er takten.

Takten er den regelmæssige rytme i alle 3 gangarter. Skridtene i hver gangart skal dække samme areal og være af lige lang varighed. Takten skal ligeledes kunne bevares i overgange inden for samme gangart (fri, middel, samlet), samt på lige linier så vel som i bøjninger. Ingen øvelse kan betegnes "god", hvis takten mistes. Tab af takt kan ofte være et tegn på ukorrekt træning.

For at være i stand til at bedømme korrekt takt, må dommerne vide helt præcist hvordan en hests bevægelsesmønster er i de 3 gangarter.

### **2. Løsgjorthed**

Løsgjorthed sammenholdt med takten er et essentielt mål for det første stadium af træningen af hesten. Selvom takten er bevaret, kan gangarten ikke betragtes som korrekt, hvis hesten ikke arbejder igennem ryggen og musklerne er fri for spændinger.

Løsgjorthed er et centralt tema, der følges hele vejen igennem uddannelsen af hesten. Det må aldrig blive underkendt, men skal til stadighed efterprøves og kontrolleres i uddannelsen af hesten.

Kun en hest, der er fri for psykiske eller fysiske spændinger eller bindinger, kan arbejde optimalt løsgjort, og derved udvikle hestens fulde potentiale.

Hestens led skal bøje og strække lige meget på hver side af hesten for hvert skridt, den tager. Hesten skal give udtryk af, at den giver sig fuldt ud i den øvelse, den er ved at foretage sig, både kropsligt og i mental balance.

Mangel på løsgjorthed kan ses på mange forskellige måder. For eksempel kan en stivhed over ryggen være et tegn på manglende regelmæssighed, manglende aktivitet af bagbenene, en spændt og tør mund (manglende accept af bid), mangel på ligeudretning osv.

### Indikatorer på løsgjorthed (mental balance):

- En glad og afslappet udstråling uden at hesten trykker sig.
- Spændstig gang, evnen til at strække og samle muskulaturen smidigt og flydende
- En rolig og elastisk kontakt til biddet, (skummer)
- En bagpart med godt sving, med en hale, der afslappet følger hestens bevægelse
- En blød og rytmisk vejtrækning, hvilket indikerer en mentalt og fysisk velafbalanceret hest

Den bedste bekræftelse på eftergiveness er, at når man slipper tøjlerne, strækker hesten sig frem og ned mod biddet uden at miste balancen eller takten.

### 3. Accept af bid

Accept af biddet og hjælperne / selvbæring

Kontakten er den bløde konstante forbindelse mellem rytterens hånd og hestens mund. Hesten skal gå taktfast fremad drevet af rytterens hjælper og søge kontakt med rytterens hånd, som en forening mellem den drivende kraft og rytterens forholdende kraft via tøjlen. "Hesten søger kontakt og rytteren formidler den".

En korrekt og rolig kontakt tillader hesten at finde sin balance under rytteren og finde den rigtige takt i alle gangarter. Punktet mellem ørene skal altid være det højeste punkt på halsen, undtagen når hesten bliver redet fremad og nedad med forlængede tøjler.

Kontakten til hestens mund skal altid være et resultat af aktiviteten fra bagbenene, der overføres igennem en smidig ryg til biddet. Det er fuldstændigt forkert at prøve at opnå kontakt til hestens mund ved at trække tilbage i biddet og derved opnå kontrol. Hesten skal rides bagfra og frem til en rolig hånd. Hvis man arbejder den anden vej og forholder hesten fortil, forhindrer man afskubbet bagfra. Hesten skal gå trygt fremad og svare på rytterens fremad-drivende hjælpere.

### Indikatorer på den gode kontakt:

- Hesten går fremad til biddet med et lige og smidigt toppunkt (mellem ørene).
- Hesten accepterer biddet med en elastisk kontakt (skummer i munden). Tungen er ikke synlig (rolig og lukket mund).
- Punktet mellem ørene er det højeste punkt.
- Hestens næse er foran den lodrette linie, i højt samlende øvelser på linie med den lodrette linie.
- I middel og frie gangarter skal der være en synlig øgning af hestens ramme.

### Dommere skal altid skelne imellem:

- Næsen bag den lodrette linie: Dette kan skyldes for meget brug af hænderne eller en kortvarig misforståelse mellem hest og rytter, eller en længere tids ukorrekt oplæring af hesten.
- Bag biddet, taber kontakten til biddet. Hesten nægter at acceptere biddet, en konsekvens heraf er ofte at hesten går helt bag den lodrette linie og til at søge meget længere ned.
- En brudt linie af nakken. Hvor hele nakken skal danne en bue, brydes nakken i dette tilfælde ofte som et resultat af, at rytteren forsøger at få den korrekte kontakt ved at trække hænderne bagud. Det højeste sted på hestens nakke er ikke længere punktet lige bagved ørene, men oftest den 2. eller 3. hvirvel på nakken.
- Hesten lægger sig på biddet. Fordi hesten ikke arbejder tilstrækkeligt bagfra, den søger støtte fra rytterens hånd og bruger den som balancestang.

- Mod hånden, over biddet. Hestens næse er foran den lodrette linie. Hesten bøjer ikke nakken, men bruger musklerne på undersiden af halsen til at undgå rytterens hånd, samtidig med at hesten stiver sig og sænker ryggen.

Når man bedømmer om en hest er korrekt til biddet, er det ikke nok kun at se på hovedet og nakken af hesten. Dommeren bør observere hele hesten, dens holdning, bæring og i særdeleshed hvordan dens bevægelsesmønster er.

#### 4. Spændstighed

Øget energi fra bagbenene

Spændstighed er det ord, man bruger til at beskrive, hvordan man overfører en energisk fremadgående, men kontrolleret kraft, fra bagparten igennem den atletiske hests krop. Det ultimative er, når denne kraft kommer til udtryk gennem hestens bløde og gennemarbejdede ryg og en blød kontakt med rytterens hånd.

Spændstighed må ikke forveksles med ordet aktivitet, som kun refererer til hestens naturlige evne til at tage store jordvindende trin. Hvis en hest arbejder spændstigt vil de øjeblikke, der som før nævnt under gangarter betegnes som svævningsmoment, blive mere udtalte. Det er dog vigtigt her at påpege, at dette svævningsmoment ikke må blive af længere varighed (kadanceret), hvilket er forbundet med spænding, stiv ryg og modstand.

For at være i stand til at arbejde med bæring i trav og galop, må hesten først og fremmest være i stand til at vise, at den er gennemarbejdet, løs over ryggen og have en let kontakt til biddet. Bæring kan kun vises i trav og galop, idet der ikke er noget svævningsmoment i skridt. Her menes en energisk skridt.

Spændstighed er ønsket om at gå energisk frem med bæring, som kommer bagfra og går frem til biddet gennem en smidig og svingende ryg. Spændstighed gør det muligt for hesten at bevæge sig på en kraftfuld og atletisk måde og til at vise elastiske og udtrykfulde gangarter. God bæring er kendetegnet ved at haserne løftes op og fremad ind under hesten i modsætning til, at haserne kun løftes opad eller trækkes bagud. Bevægelsen går op i hestens rygmuskler, så rytteren sidder afslappet og bliver båret med i bevægelsesretningen.

Spændstighed er et spørgsmål om træning. Rytteren udnytter hestens naturlige gang og tilføjer løsgjorthed, tillid og smidighed.

Hvis hesten bliver drevet så hårdt, at dens takt bliver hurtigere, bliver dens bæring dårligere, idet den flytter sine ben for hurtigt. Selvom takten forbliver regelmæssig, mister den sin bæring. Hastigheden i sig selv har meget lidt at gøre med bæring, hastighed resulterer oftere i en fladere bevægelse.

Ønsket om at bevare det spændstige afskub er vigtigt. Overtrædning bagtil er vigtigt. Jo større tempo, des større overtrædning. En øgning er, når hesten skal gå middel- eller fri trav. En øgning skal endelig ikke forveksles med en hastigere rytme. En god øgning er karakteriseret ved, at rytmen forbliver den samme som i de mere samlede gangarter.

Afskub er nødvendigt for en god samlet trav og galop. Hvis der ikke er afskub/bæring, er der ikke noget at samle ind af.

Udviklingen og forbedring af afskub og bæring er af fundamental betydning for udviklingen af en



dressurhest. Det er både et udtryk for hestens evne til at udvikle fremadgående bevægelsesmønstre og afskub/bæring fra bagparten. Det er også en bydende nødvendighed for at få en ligeudrettet hest og en hest, der kan opnå den ultimative samlingsgrad for Grand Prix.

## 5. Ligeudretning

Lige på begge tøjler

Udvikling af bæring og ligeudretning er væsentligt for at forberede hesten til samling uden at hesten mister sin smidighed.

At rette en hest ligeud er en "never ending" opgave, idet alle heste er født med en eller anden naturlig skævhed.

Hesten siges at være lige, når bagparten er på linie med forparten, hvilket betyder, at hestens længdeakse er på linie med enten det buede eller lige spor, hesten måtte følge.

Ligeudretning af hesten betyder også, at hesten bliver ligeligt bøjet og rettet ud til højre og venstre.

### Hovedårsagen til at rette en hest ligeud er:

- Hesten skal forblive sund og derfor er det vigtigt, at den belaster bagbenene ligeligt på højre og venstre side.
- Forberede hesten til samling. Kun en lige hest kan skubbe og samle, når vægten er ligeligt fordelt på bagbenene, samtidig med at hesten har samme kontakt på begge tøjler.
- Kun hvis hesten er lige, vil bagbenene blive skubbet præcis lige meget frem og ind under hesten.

## 6. Samlingsgrad

Engagement af bagpart og balance

### Målet for samlingen af hesten er:

- Yderligere at udvikle og forbedre hestens ligevægt, som mere eller mindre er blevet forskudt af rytterens vægt.
- At udvikle og øge hestens evne til at sænke og engagere bagparten for at få mere lethed og en aflastning af forparten.
- For yderligere at tilføje lethed og bæring således at fornøjelsen ved at ride bliver større.
- Samlingen bliver udviklet ved brugen af halve parader og brugen af sidebevægelser, versader, traversader, renversader, og sidetraversader.

Samling forbedres og opnås ved brug af sæde og schenkler og en fleksibel hånd for at aktivere bagbenene. Leddene bøjer og er smidige, så bagbenene kan træde længere ind under hestens krop.

Man skal dog passe på, at bagbenene ikke kommer så langt ind under hesten, så det afkorter hestens balancepunkt og virker hæmmende på en øvelse og hestens evne til at lave bløde og taktmæssige overgange.

På den anden side vil en hest med en ekstrem lang ryg, som enten ikke er i stand til eller er uvillig til at sætte sig, aldrig opnå en tilfredsstillende samlingsgrad, bestående af "lethed og bæring" så vel som en energisk fremadsøgning, som stammer fra en aktiv bagpart.

Positionen af hoved og hals på hesten i de samlede gangarter er naturligvis afhængig af hestens udvikling og til en vis grad af dens fysik. Det kommer til udtryk ved at hesten bærer sit hoved uden modstand, så der dannes en kurve fra bagbenene igennem ryggen, halsen til

hovedet, med punktet mellem ørene som det højeste punkt og hestens næse en anelse foran den lodrette linie. Det er dog vigtigt at bemærke, at i det øjeblik rytteren bruger de fremad-drivende hjælpere for at øge samlingen kort, kan hestens hoved nærme sig den vertikale linie. Hestens rejning og bøjning af nakken er direkte relateret til samlingsgraden.

### **Korrekt samling**

Jo større vinkling (vinklerne bliver mindre) af bagbenene man opnår, jo mere ser det ud som om vægten forskydes bagud over på bagbenene. Resultatet af at heste tager mere vægt på bagbenene medfører, at hesten virker lettere fortil.

Gennem den systematiske udvikling af samlingsgraden vil hesten vise forhøjet kvalitet af de naturlige gangarter. Via det opnåede engagement af bagbenene og med skulderfriheden vil gangarterne syne lettere og mere frie. Gennem udviklingen af fremadsøgningen vil gangarterne vise sig mere spændstige. Det er kun gennem korrekt udvikling af samlingen, at impo-nerede øgninger kan udføres korrekt.

Den samlede hest giver udtryk af at bevæge sig mere "op ad bakke".

Skridtene bliver kortere, men aktiviteten og afskubbet bibeholdes og får hestens gang til at synes højere dvs. få større bæring.

Fra den højere samlingsgrad tager rytteren energien med ud i øgninger. Fra øgninger tager rytteren spændstigheden med over i samlingen.

Graden af samling der forlanges i et givet dressurprogram er den, der får en hest til at udføre øvelserne flydende og med lethed. Derfor kan man omvendt konkludere, at hvis hesten ikke har opnået den korrekte samlingsgrad til den pågældende klasse, så vil øvelserne ikke synes lette og ubesværede.

### **Det overordnede mål for træningsskalaen**

At være redet igennem eller være lydør over for rytteren betyder i denne sammenhæng, at hesten er klar til at acceptere rytterens indvirkning uden unødigt tøven. Hesten skal være klar til at svare på rytterens fremadgående hjælpere, og dens bagben skal svinge aktivt igennem med godt afskub. På samme tid skal tøjlehjælpen gå via munden til nakken og over ryggen til bagparten, uden at blive blokeret af spændinger.

Hesten er gennearbejdet, når den forbliver løsgjort under udførelse af alle øvelser og reagere på rytterens hjælpere. Hesten reagerer på alle de halve parader og overgange uden tøven eller modstand. Den er lydør over for rytterens mindste vink.

- Det gode samarbejde mellem hest og rytter er med til at fastholde takten i alle 3 gangarter samt i alle overgange.
- Kun hvis hesten bevæger sig med løsgjorthed, kan energien fra bagparten formidles positivt gennem hestens krop. Endvidere kan en usmidig hest ikke reagere på en rytters hjælpere igennem mund, nakke og hals for at få vægten tilbage på bagparten.
- Ethvert problem i form af uro eller stivhed imellem rytterens hånd og hestens mund, vil forstyrre hestens evne til at acceptere rytterens hjælpere.
- En hest, der går spændstigt og er smidig over ryggen, samt har indundergribende bagben med et godt afskub, vil have lettere ved at tillade rytterens drivende såvel som modstående hjælpere.

- Ikke før hesten er 100 % lige i kroppen, kan hesten acceptere halve parader ens på begge tøjler, og fortsætte ind i en villig accept af rytterens fremadbevægende hjælpere og ikke undvige ved at smide bagparten ud til en af siderne. Denne ligeudretning er det allervigtigste for samlingen og følgelig også for den korrekte placering af hestens hals og hoved.
- Hvis hesten reagerer korrekt på øvelsernes samlingsgrad ved, at træde lige meget frem med begge bagben imod dens tyngdepunkt og sætte sig mere bagtil, kan man sige, at hesten har opnået en høj grad af samling og er gennemarbejdet. (Durchlässigkeit).

Alle enheder fra træningsskalaen er komponenter i karakterne for det samlede indtryk i et dressurprogram. Derfor må dommeren altid checke alle elementerne fra træningsskalaen, før de sidste point gives.

### Rytterens opstilling og indvirkning

Alle øvelser og gangarter bør kunne udføres af rytteren uden synlig anstrengelse. Rytteren skal være i god balance og sidde afslappet (men ikke slapt) med smidig lænd, rolige lår og schenkler, som skal strækkes godt nedad, ligesom hælene skal være det dybeste punkt på rytteren. Overkroppen skal være rank og smidig, og albuerne og armene skal ligge let ind til kroppen. Hænderne skal være lave og holdes tæt sammen med tommelfingrene vendende opad. Hænderne skal dog hverken røre hinanden eller hesten.

Kun sådan er det muligt at følge hestens bevægelser smidigt og afslappet og at anvende hjælperne næsten usynligt .

Det er ikke kun rytterens hånd og schenkler, der er vigtige hjælpere, når man rider dressur, men også vægten, sædet og lænden har stor betydning. Kun den rytter, som forstår at spænde sæde- og lændemuskler og slappe dem af igen i det rette øjeblik, og som kender værdien af den rigtige vægtforlægning, vil være i stand til at indvirke korrekt på sin hest.

At ride med en tøjle i hver hånd, også kaldet at ride ”for to hænder” er obligatorisk i alle konkurrencer. Dog er det tilladt at ride for een hånd ( begge tøjler i samme hånd) efter afslutningen af programmet i ”udridning i skridt for lange tøjler”.

Det er ligeledes tilladt at ride for een hånd i Kürprogrammer, hvor det til og med regnes for en væsentlig forøgelse af sværhedsgraden i de øvelser eller gangarter, hvor det forekommer.

Det er tilladt at bruge sporene diskret, og i de programmer, hvor pisk er tilladt, må den ligeledes kun bruges diskret til at animere hesten med, og aldrig til at straffe den med inde på banen.

Brug af stemme eller tungeslag er ikke tilladt. Bliver det alligevel gjort, bør det medføre et fradrag i den eller de øvelser hvori det forekommer. Hvis en rytter gentagne gange i løbet af et program bruger stemmen, bør det ligeledes medføre et fradrag i karakteren for samlet indtryk under: Rytteren: Opstilling og indvirkning – hjælpernes finhed og effektivitet.

En korrekt opstilling er ikke kun en forudsætning for en korrekt indvirkning på hesten. Den er ligeledes en væsentlig del af det helhedsindtryk, en dressurekvipage bør udstråle: Harmoni, elegance, lethed og ubesværelighed. Disse begreber som tidligere ikke så konkret blev bedømt, men som alligevel var det, der kunne gøre et dressurridt til en æstetisk og sportslig stor oplevelse, har ved indførelsen af Kürridning til musik fået en helt ny værdi og betydning. Efter Kürridning til musik er blevet obligatorisk ved alle store mesterskaber og de Olympiske Lege, skal både ryttere og dommere beskæftige sig med, og tage stilling til, disse begreber. Det sker i karaktererne for ” Det kunstneriske indtryk”. Denne del af et Kürprogram er karaktermæssigt

lige så tungtvejende som den tekniske bedømmelse af samtlige øvelser og gangarter. D.v.s. dressursporten har fået en ny dimension, som dybest set ikke er andet end opfyldelsen af de mål og fordringer, der altid har ligget til grund for indlæringen, udøvelsen og bedømmelsen af sportsdisciplinen – DRESSUR.

## Fejl

Som vejledning for dommerne er der i forbindelse med beskrivelsen af de enkelte gangarter og øvelser gjort opmærksom på de hyppigst forekommende svagheder og fejl opdelt i de to grupper: ALMINDELIGE FEJL og GRUNDFEJL.

### ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:

- Unøjagtig ridning.
- Enkelte øvelser som bliver fejlagtigt udført.
- Tilfældig fejlagtig stilling af hesten.
- Momentvis spænding.
- Enkelte taktfejl.

Almindelige fejl skal i princippet kun medføre en sænkning af karakteren i den øvelse, hvori den forekommer med 1-2 point og normalt ikke påvirke karakteren under "samlet indtryk". Men vises der fx. unøjagtig ridning gentagne gange, eller bliver for mange øvelser fejlagtigt udført, vil det også få negativ indflydelse på henholdsvis rytterens indvirkning og hestens lydighed under "samlet indtryk".

### GRUNDFEJL er bl.a.:

- Uregelmæssige gangarter (fejlagtigt bevægelsesmønster eller en ikke helt ren-gående hest i enkelte øvelser).
- Hesten hænger konstant på tøjlen.
- Hesten går over biddet.
- Hesten går bag biddet.
- Hesten går med næseryggen tydeligt bag det lodrette plan.
- Hesten går konstant forkert stillet.
- Hesten har tungen over biddet.
- Tungen hænger konstant ud til en af siderne.
- Hesten går med tydelig sænket ryg.
- Hesten går konstant med tydelig skæv haleføring.
- Hesten viser gentagne ulydigheder.

Spænding, underhals og galop på to spor regnes bl.a som grundfejl, når de er gennemgående for hele programmet. Det samme er tilfældet, hvis hesten flere gange ignorerer rytterens hjælpere og bliver tydeligt ulydig.

En grundfejl skal medføre en ret kraftig nedsættelse af karakterene – sædvanligvis 2-3 point i den eller de karaktergrupper, hvor grundfejlen forekommer. Det skal ligeledes have negativ indflydelse på karaktererne under "samlet indtryk". En grundfejl vil ofte medføre, at øvelsen ikke godkendes.

# Grundgangarter, tempi og tøjlelængder

## Skridt

Skridten bliver bedømt ud fra den klare 4 takt, aktiviteten og de forskellige længder af skridt inden for de ovennævnte kategorier af skridt. Bevægelsen må virke gennem hele kroppen af hesten. Skridttakten er en "marcherende rytme", hvor takten er en klar 4 taktet rytme (et skridt efter hinanden), vel bevaret i alle samlingsgrader. (Dette gælder også i bagparts vendinger og halvpiruetter.)

For- og bagbenet på samme side af hesten skal i et kort øjeblik forme et "V" for at være korrekt. Når for- og bagbenet på samme side af hesten flytter sig i næsten samme takt, nærmer skridten sig en pas-agtig bevægelse og denne uregelmæssighed er en væsentlig forringelse af gangarten.

Det er ligeledes en væsentlig fejl, hvis længden af skridtene på enten for- eller bagbenene ikke er lige lange. (Skridtene er uens lang/kort enten for eller bag).

## Der skelnes mellem følgende skridttempi:

- Samlet skridt.
- Afkortet skridt.
- Middelskridt.
- Fri skridt.
- Skridt for en længere tøjle.
- Skridt for lange tøjler.

## Samlet skridt

Hesten skal være til biddet og bevæge sig energisk fremad med rejst og hvælvet hals. Næseryggen nærmer sig det lodrette plan, og rytteren bevarer en let føling med hestens mund. Bagbenene er indundergribende og arbejder med god hase-aktion. Skridten skal være ener-gisk og rentaktet.

Den samlede skridt har den korteste skridtlængde, den højeste bevægelse og det langsomste tempo, men skridten skal være livlig uden derfor at blive ilende eller uregelmæssig.



Samlet skridt

## Afkortet skridt

Den afkortede skridt er en mellemting mellem middelskridt og samlet skridt.

Den forlanges i programmer, hvor det endnu er for tidligt at forlange samlet skridt, men hvor forberedelsen til de efterfølgende bagparts vendinger gør det nødvendigt at nedsætte tempoet og at have lidt mere kontrol med hesten. Denne skal gå med en blød og eftergivende forbindelse til rytterens hånd, og skridten skal være kontrolleret, rentaktet og energisk. Næseryggen må ikke komme bagved det lodrette plan.

## Middelskridt

Middelskridt er en tydelig rentaktet og frigjort skridt med moderat skridtlængde.

Hesten skal være til biddet og skridte energisk, men afslappet med regelmæssige og tak-

tfaste skridt, hvor baghovene træder foran forhovenes spor. Rytteren bevarer en let, men konstant og følsom forbindelse til hestens mund. Holdningen skal være lidt friere, end det er tilfældet i samlet skridt.

### Fri skridt

I fri skridt skal hesten skidte energisk fremad med lange rentaktede, frigjorte og seje skridt uden at ile. Baghovene træder tydeligt foran forhovenes spor. Rytteren skal tillade, at hesten strækker sit hoved og sin hals frem og ned, dog uden at forbindelsen til hestens mund går tabt, og hesten må gerne gå med en naturlig let nikken med hovedet i takt med hvert skridt.

### Skridt for en længere tøjle

I de lette programmer, hvor der kun forlanges middelskridt, skal dele af middelskridten rides for en længere tøjle. Dette forlanges for at vænne rytterne til at skridte med samme tøjlelængde, som der senere forlanges i fri skridt (se ovenfor). Formålet er også at vise, at hesten er i stand til at søge frem og ned uden at miste forbindelsen til rytterens hånd, og uden at tempoet ændres.

### Skridt for lange tøjler

Er en afslappet jordvindende skridt, hvor hesten får fuld frihed til at sænke og strække sin hals og sit hoved.

### ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:

- Forskellen og overgangen mellem de forskellige skridttempi vises ikke tydeligt.
- Manglende energi.
- Jappende og ilende tempo.
- Hesten tripper en enkelt gang i en skridtøvelse.
- Firetakten er ikke tydeligt markeret.

### GRUNDFEJL er bl.a.:

- Firetakten går tydeligt tabt, pas eller tendens hertil.
- Manglende samling i samlet skridt.
- Uens bevægelse fx. kort/lang skridtlængde.  
(som regel er det bagbenene der ikke træder lige langt ind under hestekroppen)
- Hesten tripper flere gange eller i en stor del af en skridtøvelse.
- I fri skridt får hesten ikke lov til at strække halsen frem og ned.
- Rytteren lader hesten skridte for en for lang og løs tøjle.



Middelskridt



Fri skridt

## Trav

Traven er en 2 taktet gangart på skiftevis den ene diagonal (venstre bag, højre for og omvendt) med et mellemliggende svævningsmoment.

Kvaliteten af traven er bedømt ud fra først og fremmest det generelle indtryk, f.eks. regelmæssighed og elasticitet af trinene, samt kadance og fremadsøgning både i samlet og øget trav. Denne kvalitet er fremkaldt af en smidig ryg og engageret bagpart, og muliggør en bibeholdelse af samme takt og naturlig balance i alle tempi af traven og specielt også i overgangen.

I samlet trav skal hestens bagben træde op i forbenenes spor. Fra arbejdst trav igennem middeltrav til fri trav skal hesten træde over sit eget spor mere og mere. Jo mere hesten skal øge gangarten, desto større skal overtrædningen være, og jo mere skal hestens ramme forlænges.

Hesten skal altid bevæge sig med en smidig og svingende ryg.

### Der skelnes mellem følgende travtempi:

- Samlet trav.
- Arbejdst trav.
- Trav med øget trinlængde.
- Middeltrav.
- Fri trav.

### Samlet trav

I samlet trav skal hesten bevæge sig smidigt, energisk og i god balance med udpræget selvbæring. Bag-ben-ene skal træde tydeligt ind under hesten, hvorved trinene bliver kortere, men højere med stor bæring og godt afskub ( tydelig "op ad bakke" tendens). Den forøgede indunderriben bagtil medfører, at forparten aflastes, hvilket resulterer i større bevægelses- og skulderfrihed samt en større rejkning og hvælvning af halsen.

### Arbejdst trav

Arbejdst traven er en mellemting mellem samlet trav og middeltrav.

Arbejdst traven forlanges i programmer, hvor hesten endnu ikke er så langt i sin uddannelse, at der kan forlanges samlet trav. Hesten bevæger sig med energisk afskub og aktive bagben, i god balance og med regelmæssige, taktfaste og smidige trin. Udtrykket "energisk afskub" skal ikke forveksles med samling, når det drejer sig om arbejdst trav. Det understreger kun vigtigheden af, at hestens energi kommer fra bagbenene.

### Trav med øget trinlængde

Trav med øget trinlængde er en mellemting mellem arbejdst trav og middeltrav. Den forlanges i programmer, hvor hesten endnu ikke forventes at have det afskub, den balance og den bæring, som kræves til middeltrav. Trav med øget trinlængde skal være energisk og rentaktet uden at være flende, og der skal vises en begyndende forlængelse af og øget rummelighed i trinene. Tempoet må ikke forøges ved, at trinene bare bliver hurtigere.



*Samlet trav*

Hesten skal forblive let og eftergivende på tøjlen, og den bør strække halsen en anelse mere frem og ned, end det er tilfældet i arbejdstrav.

### Middeltrav

Middeltraven er en mellemting mellem arbejds-/samlet trav og fri trav, men den er rundere, mere bærende og ikke så jordvindende som den frie trav.

Hesten bevæger sig energisk fremad med tydelig, men stadig moderat forlængelse af trinene og med øget rummelighed, energisk afskub og større skulderfrihed. Middeltraven skal bevare den samme takt og rytme og være af samme karakter som arbejdstraven

eller den samlede trav. Rytteren skal tillade hesten, som stadig er til biddet, at placere sit hoved lidt foran det lodrette plan og at sænke sin hals og sit hoved mere, end det var tilfældet i arbejdstrav eller samlet trav. Travtrinene skal være rentaktede, og middeltraven skal i det hele taget være afbalanceret og smidig og med et tydeligt svævningsmoment.

### Fri trav

Den fri trav skal være så jordvindende, som det overhovedet er muligt, og den skal kendetegnes af stor energi, rummelighed og spændstighed.

Samtidig med at hesten bevare takten, skal den som en følge af et stort afskub forlænge sine trin til det yderste, hvilket ligeledes betyder, at der fremkommer et langt og tydeligt svævningsmoment. For at give hesten mulighed for bevare sit rygsving, så den frie travbevægelse går igennem hele kroppen og ikke kun resulterer i spændthed og spjættende forben, skal rytteren tillade hesten, som stadig er til biddet, at sænke og strække sin hals, dog uden at den lægger sig på biddet. Forhovene skal sættes til jorden i det punkt, de peger hen imod, når forbenene har nået deres yderste stilling i luften. Bagbenene og forbenene skal arbejde med samme energi, hvilket vil sige, at piberne på det diagonale bag- og forben skal være parallelle.

Den frie trav skal være i god balance, og overgangen til den efterfølgende samlede trav skal være smidig og rolig og med tydeligt indundergribende bagben, så vægten forlægges til bagparten.

Man ser ofte, at heste især i fri trav skræver bagtil, så bagbenene træder på et meget bredere spor end forbenene. Selv om det oftest forekommer hos heste med en meget stor travbevægelse, er det en fejlagtig måde at trave på og en forringelse af travkvaliteten.

Alt arbejde i trav foregår i nedsidning, medmindre letridning udtrykkeligt bliver forlangt. Når letridningen finder sted på en stor volte,



*Middeltrav*



*Fri trav*



skal rytteren ride på den rigtige diagonal, d.v.s. sidde ned i sadlen, når hestens indvendige forben er i luften. Forlanges der letridning på en diagonal, er det op til rytteren, om der skal fortsættes med at ride på den diagonal, man kom fra, eller om man vil skifte til den nye diagonal allerede i det hjørne, hvor letridningen påbegyndes, eller på midten af diagonalen.

#### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- Uenergisk og slæbende benflytning.
- Forskellen mellem de forskellige travtempi vises ikke tydeligt.
- Overgangen til samlet trav foregår uden tilstrækkeligt indundergribende bagben (samling), men hesten er på forparten og formindsker i bedste fald kun tempoet.
- Overgang fra samlet til fri trav bliver for udflydende.
- Hesten forbliver ikke let på tøjlen, men lægger sig tungt på biddet.
- Hesten mister takten nogle få trin i en øget travøvelse.
- Hesten skræver bagtil.

#### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- Traven er ikke rentaktet og regelmæssig.
- Hesten arbejder med sænket ryg.
- P.g.a. spænding bliver travtrinene for høje og for ilende eller unaturlige.
- Hesten dvæler for meget i travbevægelsen, så den samlede trav bliver passageagtig, også kaldet overkadenceret.
- Travtrinene i de øgede tempi bliver ikke forlænget gennem større afskub og bedre bæring, men det er kun antallet af trin der forøges (ilende eller jappende trav).
- Forbensspjæt i de frie gangarter uden tilstrækkeligt rygsving og indundergribende bagben.

#### **Tydlig gradvis forlængelse af tøjlerne**

Tøjlerne skal gradvis gøres længere så der rides med lange tøjler, dog skal forbindelsen til hestens mund bevares. Hesten skal bibeholde den forlangte gangart, den samme takt og det forlangte tempo. Halsen skal strækkes så meget fremad og nedad, at punktet mellem ørerne mindst er på højde med hestens man-ke. Halsen må dog ikke strækkes og sænkes så meget, at hesten mister ba-lancen. Hestens næseryg skal forblive foran eller maksimalt i det lodrette plan. I eksisterende programmer forlanges denne øvelse kun i arbejdstrav og udført i letridning, som skal være på den rigtige diagonal.

#### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- Rytteren giver ikke nok efter på tøjlerne.
- Hesten strækker ikke halsen nok fremad og nedad.
- Hestens næseryg er lidt bag det lodrette plan.
- Rytteren rider ikke letridning på den rigtige diagonal (når letridningen forlanges på en volte).

#### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- Rytteren giver slet ikke efter på tøjlen.
- Hesten strækker slet ikke halsen nok fremad og nedad.



*Tydlig gradvis forlængelse af tøjlerne*

- Hesten falder på forparten uden at strække og hvælve ryggen.
- Hesten slår sig fra og er ikke mere under rytterens kontrol.
- Hesten mister travtakten, og springer eventuelt i galop.
- Hestens næseryg kommer tydeligt bag det lodrette plan.

## Galop

Galoppen er en 3 takts rytme med et mellemliggende svævningsmoment, hvor alle 4 ben er i luften inden det næste galopspring.

Kvaliteten af galoppen bliver bedømt ved det generelle indtryk, regelmæssigheden og lethed af 3-takten, der stammer fra accept af biddet, en smidig forpart og et engagement fra bagparten med en aktiv bagbensaktion.

Evnen til at hesten bevarer den samme rytme og naturlige balance, også i overgangene i galoparbejdet.

“Op ad bakke” tendensen skal være klart markeret ligesom en god jordvindende galop i øgninger er vigtig.

Hesten skal altid forblive lige igennem hele kroppen, den må dog godt være en anelse stillet til indvendig side.

### Der skelnes mellem følgende galoptempi:

- Samlet galop.
- Arbejdsgalop.
- Galop med øget springlængde.
- Middelgalop.
- Fri galop.

### Samlet galop

I samlet galop forbliver hesten til biddet med en rejst og hvælvet hals. Samlet galop kendetegnes ved de antrukne og aktive bagben og forpartens lethed, d.v.s. smidige, frigjorte og bevægelige skuldre. Galopspringet er kortere end i de andre tempi, men hesten virker lettere og mere smidig.



*Samlet galop*

### Arbejdsgalop

Arbejdsgalop er en mellemting mellem samlet galop og middelgalop og forlanges i programmer, hvor hesten endnu ikke er så langt i sin uddannelse, at der kan forlanges samlet galop. Hesten, som er til biddet, arbejder med taktfaste, smidige og lette spring, med aktive bagben og energisk afskub. Udtrykket “energisk afskub” skal ikke forveksles med samling, når det drejer sig om arbejdsgalop. Det understreger kun vigtigheden af, at hestens energi kommer fra bagbenene.

### Galop med øget springlængde

Galop med øget springlængde er en mellemting mellem arbejdsgalop og middelgalop. Galop med øget springlængde forlanges i programmer, hvor hesten endnu ikke forventes at have det afskub, den balance og den bæring, som kræves til middelgalop. Galop med øget springlængde skal være energisk, springende og rentaktet uden at være ilende, og der skal vises en begyndende forlængelse af og øget rummelighed i springene. Tempoet må ikke øges

ved, at springene bare bliver hurtigere. Hesten skal forblive let og eftergivende på tøjlen og bør strække halsen en anelse mere frem og ned, end det er tilfældet i arbejdsgalop.

### Middelgalop

Middelgalop er en mellemting mellem arbejds-/samlet galop og fri galop.

Hesten bevæger sig fremad med tydelig, men stadig moderat, forlængelse af springene og med et energisk afskub og øget rummelighed. Rytteren skal tillade hesten, som stadig er til biddet, at placere sit hoved lidt foran det lodrette plan og at sænke sin hals og sit hoved mere, end det er tilfældet i arbejdsgalop eller samlet galop. Galopspringene skal være lange, smidige, rummelige og rentaktede, og middelgaloppen skal i det hele taget være afbalanceret og ubesværet og med et tydeligt svævningsmoment.



*Middelgalop*

### Fri galop

Den frie galop skal være så jordvindende, som det overhovedet er muligt.

Samtidig med at hesten bevarer takten, skal den på grund af et stort energisk afskub forlænge sine spring til det yderste uden at miste roen og lethed. Det betyder også, at der fremkommer et langt og tydeligt svævningsmoment. For at give hesten mulighed for at bevare sit rygsving og den rene tretakt, skal rytteren tillade hesten, som stadig er til biddet, at sænke og strække sin hals, dog uden at den lægger sig på biddet. Næseryggen skal være mere eller mindre foran det lodrette plan.

Takten og smidigheden skal bevares i overgangene fra såvel middel som fri galop til samlet galop, og hesten skal tydeligt forlægge vægten til bagparten (øge samlingsgraden) og ikke kun i bedste fald nedsætte tempoet.



*Fri galop*

### ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:

- Galopanspringet forberedes ikke gennem en halv parade, så hesten er i balance.
- Galopanspringet sker på to spor.
- Hesten er tydeligt på forparten i galopanspringet.
- Hesten er ikke ligeudrettet, når der galopperes på lige linie, men galopperer let på to spor.
- Hesten galopperer på forparten uden den ønskede "op ad bakke" tendens.
- Samlingsgraden i samlet galop fremkommer ikke gennem øget indundergibende bagben, men det er kun tempoet som sættes ned.
- Overgangen til og/eller fra fri galop sker enten for pludseligt eller for tøvende.
- Galopspringenes længde øges ikke i middel- eller fri galop, men det er kun tempoet, som sættes op.

- Der er ikke tydelig forskel på de forskellige galoptempi.
- Samlingsgraden er utilstrækkelig i afkortning af galoppen fra et friere tempo.

#### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- Manglende smidighed og sænket ryg.
- Svævningsmomentet bortfalder og galoptakten ødelægges.
- Tretaktsgaloppen går tabt og erstattes af en firetakts eller totaktsgalop eller tendens hertil.
- Hesten galopperer tydeligt på to spor.
- Hesten nikker for tydeligt med hovedet i takt med galopspringene.

#### **Kontragalop**

Ved kontragalop forstår man, at rytteren med vilje galopperer i modsat galop af den volte, der galopperes på. D.v.s., at der fx. på venstre volte galopperes i højre galop.

Hesten bør også i kontragalop bevare sin naturlige lette stilling i nakken til den side den galopperer til. Når der i kontragalop rides på et buet spor (gennem hjørner og på cirkler) er hesten altså stillet modsat sporets bøjning, også kaldet kontrastillet.

Også i kontragalop skal hestens for- og bagben følge det samme spor. Det gælder også, ideelt udført, når der rides på et buet spor. Da hestens bygning ikke tillader, at kroppens bøjning følger det buede spor, betyder det, at hesten foruden at være stillet til galopsiden også skal være bøjet til den side, den galopperer til. Denne bøjning skal nøje svare til bøjningen, det buede spor har, blot bøjer hesten ud af volten i stedet for, som det er tilfældet, når der galopperes i retvendt galop, at bøje med volten. Det kaldes, at hesten er kontrabøjet. Især for unge heste er dette et svært krav at opfylde. De vil derfor ofte galoppere på 2 spor, hvilket er nemmere, idet det er bagparten der falder ud af volten. Rytteren skal bestræbe sig på at begrænse denne svaghed mest muligt. Kontragalop er en øvelse som fremmer hestens smidighed og balance. Rytteren bør imidlertid undgå at overdrive både stilling og bøjning, når der rides på et buet spor i kontragalop, da det, bortset fra at være fejlagtigt, også gør det sværere for hesten, og let kan forårsage spænding og modstand. Af samme grund tilrådes det, ikke at øve kontragalop, før hesten dressurmæssigt er klar til det.

#### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- Hesten er overdrevet stillet og/eller bøjet.
- Bagparten falder for meget ud af volten, når der rides på et buet spor.

#### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- Hesten er forkert stillet.
- I kontragalop changerer hesten eller falder i trav.
- Hesten går i krydsgalop.

#### **Kort afbrydelse af støtten på biddet**

Rytteren skal i løbet af to-tre hestelængder føre hænderne to håndsbredder frem og langs med hestens man (give synligt efter). Hestens næseryg må derved gerne komme lidt længere foran det lodrette plan, dog uden at hesten mister eftergivenessen på biddet. Selvbæringen, halsens hvælving og tempoet skal forblive uforandret.



*Kort afbrydelse af støtten på biddet*

I de eksisterende programmer forlanges denne øvelse kun i galop, og afbrydelsen af støtten på biddet skal udføres i løbet af 3-4 galopspring.

**ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- Rytteren giver ikke nok efter på tøjlerne.
- Hesten øger galoptempoet.

**GRUNDFEJL er bl.a.:**

- Rytteren giver slet ikke efter på tøjlen.
- Hesten slår sig tydeligt fra, når tøjlerne gives efter.
- Hesten bevarer hverken tempo eller takt, men øger tydeligt galoppen.

## Overgange – fra en gangart til en anden, eller fra et tempo til et andet

Ændring af en gangart eller et tempo skal være præcist, tydeligt og ud for eller over det foreskrevne bogstav. Men ændringen skal samtidig være smidig og ikke for brat eller voldsom. En gangarts takt og rytme skal bevares indtil det øjeblik, der skiftes til en anden gangart, eller hesten står stille. Hesten skal forblive let på biddet, være afslappet og bevare den korrekte holdning.

De samme krav gør sig også gældende, når der skiftes fra en øvelse til en anden. Fx. fra pas-sage til piaffe eller omvendt.

Foregår en overgang fra et langsommere tempo til et friere, skal hesten have mere frihed fortil, så den får mulighed for at øge rummeligheden og længden på skridtene, trinene eller springene.

**ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- Overgangen er ikke tilstrækkelig flydende og smidig.
- Hesten er ikke i den ønskede balance.
- Overgangen sker for tidligt eller for sent.
- Overgangen sker ikke ved det forlangte bogstav.

**GRUNDFEJL er bl.a.:**

- Hesten går imod rytterens hjælpere og slår sig fra.
- Overgangen er slet ikke synlig.

## Ændring af retning

Når en hest skal ændre retning, skal den være stillet i nakken til vendingssiden og være bøjet i halsen og kroppen, svarende til den buede linie den bevæger sig på (bortset fra i kontragalop). Hesten skal bevare smidigheden og adlyde rytteren uden at gøre modstand og uden at ændre gangart, takt, rytme eller tempo.

Ved vendinger på 90 grader, fx. ved gennemridning af hjørner, ved vendinger over banen eller ad midterlinien, skal hestens krop beskrive en kvart cirkel med en radius på ca. 6 m i samlede gangarter og ca. 10 m i arbejdstempi. I middel og frie gangarter må radius på den kvarte cirkel være op til 20 m.

(I F.E.I.'s "Mål og almindelige principper" forlanges lidt urealistisk ca. 6 m i samlede og arbejdstempi, og ca. 10 m i middel og frie gangarter.)

Nogle ryttere gennemrider, især i samlede gangarter, et hjørne ved at lade hesten smide bagparten ud af volten, (altså ind i hjørnet), medens forbenene befinder sig på et helt andet spor. Hestens krop er dermed ikke, som det er hensigten, bøjet så den følger det forlangte

buede spor. Dette gøres ofte bevidst, måske fordi hesten ikke er i stand til at bøje kroppen tilstrækkeligt, og for at give indtryk af at gennemride et hjørne med den forlangte snævre radius. Dette er både fejlagtigt og en omgåelse af hensigten og sværhedsgraden ved en korrekt gennemridning af hjørner.

Når retningsændringen foregår i en sidebevægelse på en hel eller flere mindre diagonaler (zig-zag bevægelse) skal hesten i princippet være parallel med langsiden. Skal der skiftes retning een eller flere gange fx. i en zig-zag traversade omkring midterlinien eller en anden fritliggende linie, skal hesten rettes lige et moment inden, der skiftes fra een side til en anden. Det er vigtigt, at det antal meter eller galopspring som programmet foreskriver, nøje overholdes, og hvis der er tale om en zig-zag bevægelse omkring midterlinien, eller en anden fritliggende linie, at øvelsen også fordeles ligeligt til begge sider af linien.

Når der følger en volte eller en volte tilbage umiddelbart før eller efter en versade, traversade, eller sidetraversade, skal bøjningen bevares fra volten til sidebevægelsen eller omvendt, så de to øvelser går over i hinanden uden at hesten rettes lige ud imellem dem.

## Figurer

### Volte

Ved en volte forstås en cirkel, hvis diameter bliver nærmere angivet i hvert enkelt program. En "ottetalsvolte" består af to nøjagtig lige store volter, som rides umiddelbart efter hinanden (volternes diameter opgives i de respektive programmer). Hesten skal rettes ligeud et kort øjeblik, når der i berøringspunktet mellem de to cirkler skiftes fra at ride på den ene volte til den anden. Jo mindre volterne er, jo kortere og mindre synlig bliver ligeudretningen.

### ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:

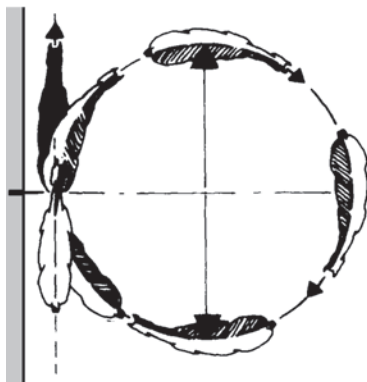
- Volten rides ikke cirkelrund men bliver oval.
- Volten fordeles ikke ligeligt omkring det forlangte bogstav.
- I en "ottetalsvolte" er de to cirkler ikke lige store.
- I en "ottetalsvolte" er hesten ikke et moment ligeudrettet i omstillingen mellem de to volter.

### GRUNDFEJL er bl.a.:

- For og bagben følger ikke det samme voltespor.
- Bagparten falder ud af volten.
- Bagparten trykkes ind i volten.
- Hesten er forbøjet ind i cirklen, så halsen er mere bøjet end kroppen.

### Slangegang

En slangegang består af et nærmere angivet antal halvcirkler (buer), som forbindes med en lige linie, når der skal skiftes volte ved at ride fra en bue til en anden. Jo større buerne er, desto kortere er det stykke, der skal rides lige ud. Bortset fra en slangegang med to buer på bane A (og den tubuede slangegang omkring midterlinien i LA1A), skal hesten altid være parallel med kortsiden, når den passerer midterlinien. En slangegang skal



Volte

påbegyndes og afsluttes ved de forlangte bogstaver, hvilket som regel er ved A eller C. Det betyder, at der ikke skal rides ud i hjørnerne hverken i starten eller i slutningen af en slange-gang.

#### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- Buerne rides ikke runde, men bliver kantede.
- Buerne rides ikke ud til hovslaget.
- Buerne fordeles ikke jævnt på banen (er ikke lige store).

#### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- At hesten ikke forbliver i den forlangte gangart.

## Øvelser

### **Parade**

I en parade skal hesten stå stille og helt lige med vægten ligeligt fordelt på alle fire ben. Såvel forben som bagben skal være parvis lige ud for hinanden. Forbenene skal være lodrette, og bagbenene skal være antrukne med hovene omtrent lodrette under hoftelæddet. Trods stilstanden, skal der være en fremadsgående tendens i hesten, så den går frem på rytterens mindste anvisning. Halsen skal være mere eller mindre hvælvet og rejst alt efter samlingsgraden. Punktet mellem ørerne skal være det højeste og hestens næseryg lidt foran det lodrette plan. Hesten skal være til biddet, som den gerne må tykke let på, og der skal være en let og fin forbindelse til rytterens hånd.

Overgangen til og fra parade skal foregå direkte fra og til den forlangte gangart, hvis intet andet er nævnt. Over-gangene skal ikke blot være præcise, men også bløde og smidige.

#### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

##### **Ved indridning til parade:**

- Hesten er ikke ligeudrettet men går på to spor.
- Der er for mange mellemfaldende skridt eller trin i overgangen.
- Overgangen bliver for brat og usmidig.

##### **I paraden:**

- Hesten står skævt.
- Benene er ikke parvis lige ud for hinanden.
- Hesten har ikke antrukne bagben og får derfor dårlig overgang ud af paraden igen.
- Hesten er ikke fremme til biddet men "over" eller "bag" biddet.
- Rytteren retter på opstillingen, uden at den bliver bedre.
- Hesten skræver, enten med for- men oftest med bagbenene.

#### **GRUNDFEJL.:**

- Hesten står ikke stille.
- Hesten hviler på det ene bagben.
- Hesten træder tilbage.



*Parade*

## Halv parade

Den halve parade er ikke en øvelse, som særskilt bliver bedømt, men da den er en af dressurens grundpiller, medtages den her.

I modsætning til i en parade hvor det er den forholdende hjælp, der er dominerende, så hesten bringes til at standse helt op, skal forholdet mellem den fremadgående, og den forholdende hjælp i en halv parade afstemmes således, at det er den fremadgående der har overtaget. Hestens energi skal omdannes fra tempo til øget spændstighed og aktivitet bagfra, og den opsamlende energi skal kontrolleres og reguleres af den forholdende hjælp. Denne må aldrig blive så stærk eller vedvarende, at hesten nedsætter tempoet væsentligt eller stopper helt op.

### Den halve parade anvendes til:

- At afkorte en gangart eller et tempo.
- At forbedre samlingsgraden og holdningen.
- At genvinde tabt balance.
- At gøre hesten opmærksom på en umiddelbart kommende hjælp.

Af ovenstående fremgår det, at den halve parade skal bruges utallige gange såvel i det daglige dressurarbejde som på konkurrencebanen, og at den er rytterens vigtigste hjælpemiddel, selv om den næppe er synlig.

## Tilbagetrædning

I en tilbagetrædning skal hesten villigt og uden at ile med diagonal benflytning, altså en totaktet bevægelse, træde regelmæssigt og lige tilbage med bøjedede bagben og uden at slæbe hovene. Hesten skal bevare sin holdning og være let til biddet, og på den mindste indvirkning fra rytteren være parat til at gå fremad.

Når der i et dressurprogram forlanges trav eller galop efter tilbagetrædning, skal hesten, hvis intet andet er angivet, trave eller galoppere direkte frem uden mellemfaldende skridt eller trin og uden, at hesten stopper op efter tilbagetrædningen.

I F.E.I.-programmerne forlanges tilbagetrædning ofte i forbindelse med en fremadridning og en ny tilbagetrædning med et nøje angivet antal skridt. Overgangen mellem tilbagetrædning og fremadridning skal være flydende, og uden at hesten stopper op. Det forlangte antal skridt skal nøje overholdes, og idealet er, at når hesten går frem efter en tilbagetrædning eller omvendt, at den begynder den nye bevægelse med det benpar, den sidst satte til jorden. Hesten vil ofte afslutte enten frem- eller tilbagetrædningen med et halvt skridt, d.v.s. ved at placere for- og bagben ud for hinanden. Sker dette, er det kun en ringe fejl, men ideelt udført skal hesten blive stående, når den har udført et helt skridt. D.v.s. "åbent", så man kan se alle fire ben.

### ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:

- Der vises ikke det forlangte antal skridt.
- Hesten lægger sig på biddet eller slår sig lidt fra.
- Hesten træder ikke lige tilbage, men bagparten viger ud til en af siderne.
- Hesten er uvillig og slæber hovene.
- Hesten skræver bagtil som regel p.g.a. uvilje og modstand.

### GRUNDFEJL er bl.a.:

- Hesten er tydeligt på forparten og næseryggen bag det lodrette plan.
- Hesten iler og unddrager sig hjælperne.
- Hesten påbegynder selv tilbagetrædningen uden at vise den forudgående parade tilstrækkeligt, eller udelader den helt.



## Bagparts vending

(Se halvpirouette )

En bagparts vending adskiller sig kun fra en halvpirouette i skridt ved, at den ikke forlanges udført på stedet (ikke centreret om indvendigt bagben), men at den derimod udføres på en lille volte.

D.v.s. det er det indvendige bagben, der beskriver en lille volte på 1-1,5 m i diameter.

Alle øvrige krav er identiske med halvpirouetten i skridt.

## Sidebevægelser – øvelser på to spor

Sidebevægelser består af: Schenkelvigning – versade – traversade – renversade – sidetraversade.

### Sidebevægelser tjener følgende formål:

- At gøre hesten mere lydher overfor flere samtidige hjælpere: Den sideførende – den fremdrivende – den bøjende og den forholdende.
- At smidiggøre alle dele af hesten og derved forbedre skulderfriheden og bagpartens bevægelighed såvel som elasticiteten i forbindelsen til hestens mund gennem nakke, ryg og bagben.
- At udvikle og forbedre hestens evne til at træde bagbenene længere ind under kroppen og derved forøge samlingsgraden.

I alle sidebevægelser – bortset fra i schenkelvigning, hvor hesten er ligeudrettet og kun stillet i nakken – skal hesten være bøjet jævnt i halsen og i rygsøjlen, og for- og bagpart skal bevæge sig på to klart adskilte spor.

(Sådan lyder definitionen, men nyere videnskabelige undersøgelser har fastslået, at en hest ikke anatomisk kan bøje jævnt i hele rygsøjlen, men det ser og skal stadig se ud, som om den gør det).

Man taler i sidebevægelser om stilling og bøjning. En hest er stillet i nakken men bøjet i hals og krop.

I sidebevægelser må hverken bøjning i halsen eller kroppen overdrives, da det ellers kan få en negativ indflydelse på hestens balance og smidighed og på takten i den forlangte gangart.

Sidebevægelser skal udføres ubesværet, smidigt og med regelmæssig takt og rytme, med et godt afskub, god bæring og en tydelig fremadsøgning trods bevægelsen til siden. Fremadsøgningen går ofte tabt, fordi rytteren koncentrerer sig mere om at bøje hesten og få den til at gå sidelæns.

Sidebevægelser bør ikke øves i for lang tid ad gangen, og det er hensigtsmæssigt at lade dem efterfølge af ligeudretning i et friskt tempo bl.a. for at bevare eller forøge fremadsøgningen og smidigheden.

I alle sidebevægelser er den indvendige side den, hvortil hesten er stillet eller bøjet. Modsat side er den udvendige.

## Schenkelvigning

I en schenkelvigning bevæger hesten sig for den indvendige schenkels tryk til den modsatte side af den, hvortil den er stillet. Den er ligeudrettet i kroppen og kun stillet så svagt i nakken, at rytteren kan skimte det indvendige øje og næsebor. Det indvendige for- og bagben krydser foran og over det udvendige for- og bagben.

Schenkelvigning er den mest grundlæggende af alle sidebevægelser og bør medtages i træningen af hesten endnu inden, den er klar til samling.

Senere er denne øvelse tillige med versade velegnet til at forøge eller at genskabe hestens smidighed og gøre den mere løsgjort, hvilket igen gør gangarterne mere regelmæssige og smidige, ligesom harmonien og lethedens i bevægelserne forbedres.

En schenkelvigning kan udføres enten på langsiden (det forlanges ikke i eksisterende programmer) eller på en eller flere diagonaler. Udføres den på en diagonal, skal hesten være næsten parallel med langsiden, dog skal forparten være en smule foran bagparten. Udføres schenkelvigningen på en langside, må hesten ikke gå mere på tværs, end at den danner en vinkel på 35 grader med hovslaget.

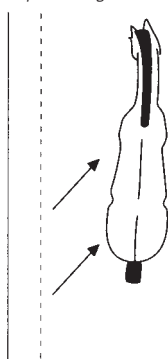
#### ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:

- Energien og fremadsøgningen går tabt.
- Bagparten er ikke tilstrækkeligt med.
- Hesten er ikke korrekt stillet.
- Ørerne er ikke i samme højde (hovedet på sned).

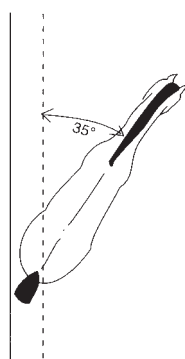
#### GRUNDFEJL er bl.a.:

- Hesten stilles til forkert side.
- Hesten forbøjer sig i halsen og indvendig side, hvorved udvendig skulder falder ud.
- Bagparten kommer foran forparten.
- Hesten går mere sidelæns end fremad.

Schenkelvigning på en diagonal



Schenkelvigning



#### Versade

I en versade er hesten let bøjet omkring rytterens indvendige schenkel, og den bevæger sig til modsat side af den, hvortil den er bøjet og stillet.

Det indvendige forben krydser foran og over det udvendige, hvorimod det indvendige bagben kun skal krydse ind foran det udvendige. En versade er, når den udføres korrekt med hesten jævnt bøjet fra nakke til hale, ikke blot en smidiggørende øvelse men også en samlende, fordi hesten for hvert trin (skridt eller spring) må bevæge sit indvendige bagben ind under kroppen, foran det udvendige. Derved bliver den indvendige hoftedækkelse sænket, og det indvendige bagben tvinges til at overtage lidt mere vægt.

I en versade må hesten ikke gå mere på tværs, end at den danner en vinkel på 30 grader med den linie den bevæger sig på.

I en korrekt udført versade, skal hesten gå på 3 spor: Udvendigt bag og indvendigt forben på hvert deres spor, og indvendigt bag og udvendigt forben på et og samme spor. Om dette virkelig er tilfældet kan kun ses lige for eller bagfra.

Skulle en hest gå på 3 1/2 eller 4 spor, er det en mindre fejl såfremt hesten er korrekt bøjet og det indvendige bagben bliver placeret foran det udvendige.

Udføres en versade på midterlinien eller andre fritliggende linier, er det bag-benene, der skal følge linien.

Når hesten atter skal rettes ind på en lige linie, er det forparten der skal rettes ind på linie med bagparten.

#### ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:

- Hesten er mere bøjet i halsen end i kroppen.



Versade

- Hesten er kun bøjet i halsen og ikke i kroppen.
- Hesten danner en større vinkel end 30 grader med linien, den bevæger sig på.
- Hesten går selv set fra en ideel position på 4 spor.
- Hesten forbliver ikke konstant på det forlangte spor ("sejler" på linien).
- Ørerne er ikke i samme højde (hovedet på sned).

#### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- Hesten er ikke bøjet i hverken hals eller krop og versaden bliver nærmest til en schenkelvigning.
- Det indvendige bagben træder ikke ind foran det udvendige (hvorved hensigten med en versade går tabt).
- Hesten mister energi, bæring og takt, eller dens trin bliver hurtige og mindre rummelige.

#### **Traversade**

I en traversade er hesten let bøjet om rytterens indvendige schenkel og bevæger sig til samme side som den er bøjet og stillet til. Hestens udvendige ben krydses ind foran og over de indvendige. I en traversade må hesten ikke gå mere på tværs, end at den danner en vinkel på 30 grader med den linie, den bevæger sig på. Udføres traversaden på midterlinien eller en anden fritliggende linie, er det forbenene, der skal følge linien.

Når hesten atter skal rettes ind på en lige linie, er det bagparten der skal rettes ind på forparten.

#### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- De samme som under sidetraversade.

#### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- De samme som under sidetraversade.

#### **Renversade**

En renversade er traversadens kontralektion. D.v.s., at det er bagbenene, der er på hovslaget eller en anden fritliggende linie i stedet for forbenene, som det var tilfældet i traversaden. Alle andre krav er identiske med traversadens. (Renversade forlanges ikke i eksisterende programmer).

#### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- De samme som under sidetraversade.

#### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- De samme som under sidetraversade.

#### **Sidetraversade**

En sidetraversade er en variation af traversaden, blot udføres den på en diagonal eller på flere små diagonaler fordelt omkring midterlinien eller en anden fritliggende linie (en zig-zag traversade). I en sidetraversade er hesten



*Traversade*



*Renversade*

ligeledes bøjet let omkring rytterens indvendige schenkel og den bevæger sig til samme side som den er bøjet og stillet til. Den skal være næsten parallel med langsiden, dog skal forparten være en anelse foran bagparten.

I trav krydser hestens udvendige ben ind foran og over de indvendige. Når en sidetraversade udføres i galop, tillader bevægelsesmønstret i galop ikke så stor overkrydsning af det udvendige forben som i trav. Ligeledes kan det udvendige bagben ikke krydse over det indvendige, som det er tilfældet i trav, men kan maksimalt placeres foran det indvendige. Den samme energi, takt, rummelighed og samling skal bevares gennem hele øvelsen.

For at muliggøre en stor skulderfrihed, hvilket gør øvelsen mere ubesværet og yndefuld, er det meget vigtigt, at hesten er bøjet korrekt, fordi det forhindrer, at hesten skyder den indvendige skulder ud. Bøjningen er også vigtig, fordi den "tvinger" hesten til at gribe ind under sig med det indvendige bagben, hvorved den bæring og det afskub, som er så vigtigt i en sidetraversade, forøges.



*Sidetraversade*

#### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- Halsen bøjes mere end kroppen.
- Manglende eftergivenhed i indvendig side (halsen for lidt bøjet eller slet ikke).
- Ørerne er ikke i samme højde (hovedet på sned).

#### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- Bagparten er foran forparten.
- Hesten er bøjet til forkert side.
- Hesten er tydeligt på forparten (mangler bæring).
- Hesten er slet ikke bøjet i kroppen.
- Hesten søger for lidt sidelæns.
- Hesten søger ikke nok fremad samtidig med, at den bevæger sig sidelæns.
- Energi, bæring, takt og samling går tabt.
- I galop går den klare tretakt tabt.

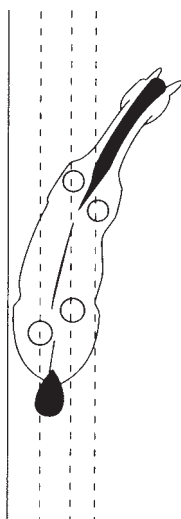
#### **Zig-zag traversade**

Når en sidetraversade udføres på flere små diagonaler omkring midterlinien eller andre fritliggende linier, også kaldet zig-zag traversader, skal omskiftningen fra den ene side til den anden ske smidigt og uden modstand, og hesten skal være rigtigt bøjet og stillet inden eller idet den går ind i den nye bevægelsesretning. For at muliggøre dette må hesten gerne ligeudrettes et enkelt trin eller spring, inden der rides til den anden side.

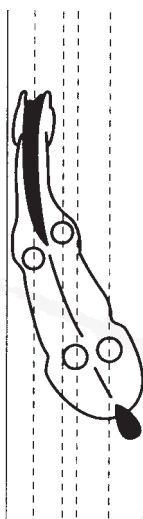
Da omskiftningen i galop altid foregår gennem et changement à tempo, er det tilladt, for at få dette til at lykkes, at hesten er ligeudrettet et spring inden changementet.

#### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

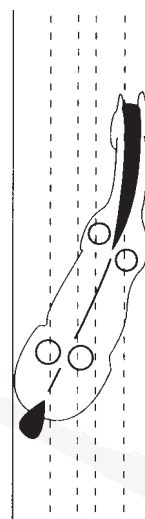
- (de samme som under sidetraversader) plus
- Zig-zag traversaden fordeles ikke ligeligt på begge sider af linien.
- Hesten søger for lidt fremad samtidig med sidebevægelsen, så øvelsen slutter for tidligt.
- Der bruges for lang tid til omstillingen, så ligeudridningen bliver for lang.



Versade



Traversade



Renversade

#### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- (de samme som under sidetraversader) plus
- Hesten går ikke nok sidelæns, så det forskrevne antal meter i trav kan ikke overholdes.
- Hesten går for lidt sidelæns og for meget fremad, så øvelsen slutter for sent.
- De forlangte antal galopspring overholdes ikke.
- Der er fejl i et eller flere af changementerne i omskiftningerne.

## Changementer og galopovergange

### **At changere galoppen gennem trav**

Øvelsen udføres ved, at hesten fra galop laver en overgang direkte til trav, og efter et nærmere beskrevet antal travtrin igen springer an i galop til modsat side.

### **At changere galoppen gennem skridt**

Øvelsen udføres ved, at hesten fra galop laver en overgang direkte til skridt, og efter et nærmere beskrevet antal skridt igen springer an i galop til modsat side. Er der ikke angivet noget bestemt antal, skal det være 3-5 skridt.

#### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- Hesten viser ikke det forlangte antal skridt eller trin.
- Hesten laver overgangene på to spor.

#### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- Hesten stiver sig i overgang fra en gangart til en anden.
- Hesten slår sig tydeligt fra.
- Der forekommer mellemfaldende skridt eller trin.
- Hesten springer an i forkert galop.

### **Changeмент à tempo** (flyvende changeмент)

Øvelsen udføres ved, at hesten fra at galoppere til den ene side skifter til at galoppere til den anden side uden mellemfaldende trin eller skridt, men direkte fra den ene galop til den anden. Changeмент à tempo foregår umiddelbart i forbindelse med det svævningsmoment, som efterfølger hvert enkelt galopspring. For at kunne udføre et godt changeмент à tempo er det derfor vigtigt, at galoppen er så energisk og springende, at der overhovedet er et svævningsmoment. Changeмenter à tempo, i daglig tale blot kaldet changeмenter, kan også udføres i serier fx.: for hvert 4., hvert 3., hvert 2., og for hvert galopspring. Hesten skal, selv i serier, bevare energien, roen og lethed og være absolut ligeudrettet og udføre changeмenterne med så diskret og usynlig hjælp fra rytterens side som muligt. Galoptakten og hestens balance skal bevares også i serierne. For at muliggøre dette er det tilladt mellem changeмenterne at galoppere med lidt mindre samlingsgrad, end der ellers forlanges i samlet galop.

### **Changeмент for hvert 4. spring:**

Efter det indledende changeмент skal hesten tage fire galopspring i samme galop inden det næste changeмент, idet landingen i det foregående changeмент tæller med.

### **Changeмент for hvert 3. spring**

Efter det indledende changeмент skal hesten tage tre galopspring i samme galop inden det næste changeмент, idet landingen i det foregående changeмент tæller med.

### **Changeмент for hvert 2. spring**

Efter det indledende changeмент skal hesten tage to galopspring i samme galop inden det næste changeмент, idet landingen i det foregående changeмент tæller med.

### **Changeмент for hvert spring:**

Hesten changerer for hvert galopspring.

### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- Changeментet udføres uden tilstrækkelig energi.
- Hesten er ikke ligeudrettet i changeментet.
- Hesten har vægten på forparten i changeментet, så den topper op bag til.
- Hesten springer ikke lige langt ind under sig i changeмenterne til højre og venstre.
- I serier udføres de mellemliggende galopspring ikke på en lige linie, men zig-zag agtigt.
- Rytteren giver alt for tydelige hjælpere.

### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- For- og bagben changerer ikke samtidigt (changeментet bliver urent).
- Changeментet udføres med samlede bagben.
- Der er ikke det korrekte antal galopspring mellem changeмenterne i serier.
- Hesten slår sig tydeligt fra.
- For- eller bagparten kastes til siden.
- Hesten ignorerer rytterens hjælpere og nægter at changere.
- Changeментet udføres gennem trav.

## **Pirouetter og halvpirouetter**

Pirouetter og halvpirouetter udføres almindeligvis i samlet skridt eller samlet galop, men kan også udføres i piaffe.

En pirouette/halpirouette er en hel eller halv vending på stedet, hvor hestens bagpart danner centrum og forparten bevæger sig rundt om bagparten på et cirkelspor med hestens krop som radius. D.v.s. forben og bagben bevæger sig på to forskellige spor.

Nøjagtigt beskrevet drejer hesten omkring det indvendige bagben, som ideelt udført skal løftes og sættes til jorden igen på samme sted. Dog er en ganske let fremadgående bevægelse tilladt, så indvendige bagbens spor danner en ganske lille cirkel / halvcirkel. Forbenene bevæger sig på et væsentligt større cirkelspor omkring det indvendige bagben som et centrum. I samlet galop og i piaffe må det udvendige forben aldrig sættes ind foran og krydse over det indvendige. I samlet skridt skal det udvendige forben krydse ind foran det indvendige.

Det udvendige bagben må ikke placeres foran eller krydse ind foran og over det indvendige bagben hverken i skridt, galop eller piaffe.

Hesten skal være let stillet og bøjet i bevægelsesretningen og skal forblive eftergiven og let på biddet, ligesom nakken fortsat skal være det højeste punkt. Hesten skal bevæge sig smidigt rundt, og skal bevare takten og det korrekte bevægelsesmønster i den gangart, pirouetten udføres i (dog kan det korrekte bevægelsesmønster i galop ikke bevares, da bl.a. svævningmomentet bortfalder p.g.a den ekstreme samling og den ringe fremadsøgning. Men set med det blotte øje skal tempoet og rytmen være den samme før, under og efter en galoppirouette).

Hesten må ikke på noget tidspunkt miste energien og den fremadsøgende tendens, og det er direkte fejlagtigt, hvis den smider bagparten ud eller træder baglæns.

En korrekt udført pirouette kræver optimal balance og samling. Bagbenene skal derfor være placeret godt inde under hestekroppen, og bagparten skal have overtaget en betydelig del af vægten.

En væsentlig del af en pirouetteøvelse i galop er galoppen før og efter pirouetten. Galoppen inden skal være kendetegnet af tydelig energi og samling, mens hesten efter pirouetten skal være i absolut balance og i stand til ubesværet at forsætte fremad på det forlangte spor.

Det ønskede antal galopspring er i en pirouette 6-8, i en halpirouette 3-4.

Kvaliteten af en pirouette/halpirouette skal især bedømmes på smidigheden, den ubesværede måde hesten drejer på, centreringen, bagbenenes aktivitet og på rytmen og regelmæssigheden samt på, hvor præcist og let overgangene ud og ind af pirouetten er. I pirouetter og halpirouetter i galop skal der yderligere lægges vægt på balancen, forpartens lethed og på det korrekte antal galopspring.

#### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- I vendingen søger hesten ikke tydeligt frem til den ledende indvendige tøjle.

#### **I skridt:**

- Hesten bevæger sig på en for stor cirkel.
- Indvendigt bagben klæber til jorden et enkelt skridt.
- Bagbenene træder ikke energisk .
- Hesten skræver bagtil.
- Hesten går traversagtigt tilbage til udgangssporet.
- Firetakten bevares ikke.
- Hesten er på forparten.

#### **I galop:**

- Hesten galopperer på to spor inden og/eller efter pirouetten/halpirouetten.
- Pirouetten/halpirouetten indledes og/eller afsluttes traversagtigt.
- Indvendigt bagben arbejder ikke på samme eller næsten samme sted (pirouetten/halpirouetten bliver for stor).
- Hesten er ikke korrekt stillet og bøjet.

- Næseryggen kommer bag det lodrette plan.
- Pirouetten/halpirouetten udføres ikke i samme tempo og rytme som den indledende og afsluttende galop.
- Hesten rejser sig for meget i vendingen.

#### I piaffe:

- Rytmen, affjedringen og bæringen går tabt.
- Pirouetten/halpirouetten bliver for stor.

### GRUNDFEJL:

#### I skridt:

- Bagbensaktiviteten går tabt, og indvendigt eller begge bagben løftes ikke af jorden (skruer)
- Bagparten viger ud til siden.
- Hesten træder bagud.
- Hesten forbøjes eller kontrabøjes.
- Bagparten er ikke det drejende punkt, så det bliver til en "midtpartsvending".

#### I galop:

- Galoptakten går synligt tabt.
- Hesten forbøjes eller kontrabøjes.
- Bagparten viger ud til siden.
- Hesten springer rundt på samlede bagben.
- Vendingen bliver på en al for stor volte.
- Der bruges for få eller for mange spring.
- Hesten slår sig fra.
- Hesten rejser sig næsten levadeagtigt rundt.

#### I piaffe:

- Takten går tabt og bliver uren.
- Hesten træder bagud i vendingen.
- Bagparten viger ud til siden, så indvendigt bagben ikke er det drejende punkt.

### Arbejds-pirouette i galop

En arbejds-pirouette er en forberedende øvelse til selve galoppirouetten og halpirouetten, og den er medtaget af uddannelsesmæssige grunde.

I princippet svarer kravene til en arbejds-pirouette til dem, der stilles til en pirouette og halpirouette, dog med den væsentlige forskel, at arbejds-pirouetten ikke skal være på stedet eller accepteres udført på en ganske lille cirkel. Den skal derimod udføres på en volte på minimum 2 maksimum 3 meter i diameter.

Hestens drejende punkt skal stadigvæk være det indvendige bagben, men det er dette, der skal bevæge sig på en 2-3 m volte. Hesten skal tydeligt søge frem til den indvendige ledende tøjle, og den skal søge fremad for hvert galopspring.

I eksisterende programmer forlænges arbejds-pirouetter kun som halpirouetter, og det ønskede antal galopspring er på 4-5.

Det første galopspring i en arbejds-pirouette skal være i forlængelse af det spor, som den er forberedt på. Da arbejds-pirouetten udføres på en lille volte, vil det sidste galopspring være 2-3 meter ved siden af begyndelsepunktet, og hesten skal derfra gradvist og ligeudrettet nærme sig udgangssporet.



I eksisterende programmer indledes den halve arbejdspiroette på et svagt buet spor for at lette forberedelsen mest muligt, hvormod udridningssporet er lige. Ind- og udridningssporet er dermed ikke identisk, men hesten skal stadig nærme sig udridningssporet gradvist og ligeudrettet.

Man kan sige, at arbejdspiroetten adskiller sig fra galoppirouetten på samme måde, som bagpartsveendingen adskiller sig fra halvpiroetten i skridt. Førstnævnte skal være på en lille volte, medens sidstnævnte skal være centreret eller næsten centreret.

#### **ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:**

- Hesten udfører ikke vendingen med det indvendige bagben som det drejende punkt.
- Hesten er ikke korrekt stillet og bøjet.
- Arbejdspiroetten udføres ikke i samme tempo og rytme som den indledende og afsluttende galop.

#### **GRUNDFEJL er bl.a.:**

- Galoptakten går synligt tabt.
- Bagparten viger ud til siden.
- Vendingen bliver på en alt for stor volte.
- Hesten søger ikke frem for hvert galop-spring.
- Der bruges for få eller for mange spring.
- Hesten slår sig fra.
- Hestens næseryg er tydeligt bag det lodrette plan.



*Galoppirouette*

# Passage

Passage er en meget langsom, høj og kadenceret trav. Karakteristisk for passagen er udtalt bøjning af forknæ og haseled og indundergribende og affjedrende bagben. Når en passage udføres korrekt og smidigt, er det en yderst elegant og yndefuld bevægelse med stor kraft og udstråling.

De diagonale for- og bagben skal skiftevis løftes og sættes til jorden med regelmæssig takt og en tydelig forlængelse af det moment, hvor et diagonalt benpar er i luften. Ideelt udført bør spidsen af hoven på forbenet mindst løftes til midten af piben på det støttende forben, og spidsen af hoven på bagbenet bør mindst løftes til over kodeleddet på det støttende bagben. Halsen skal være rejst og smukt hvælvet med nakken som det højeste punkt og næseryggen næsten lodret. Hesten skal forblive let på biddet og være i stand til at gå ubesværet og glidende fra passage til piaffe og omvendt uden synlig anstrengelse og uden at ændre takten.

## ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:

- Passagen udføres med for lidt energi og løft.
- Hesten svinger lidt fra side til side.
- Hesten er ikke tilstrækkeligt samlet (bagbenene arbejder for langt bagud).
- Hesten passagerer i for snæver holdning.
- Halsen er for rejst.
- Rytteren har for meget vægt i hånden.
- Næseryggen er bag det lodrette plan.
- Hesten går over biddet.

## GRUNDFEJL er bl.a.:

- Hesten krydser for- eller bagben.
- Bagparten kastes fra den ene side til den anden.
- Hesten passagerer med sænket ryg.
- Ulige løft af et eller begge for- og/eller bagben.
- Hesten dvæler længere på det ene diagonale benpar end på det andet (ujævn takt).
- Hesten spjætter med for- eller bagben.
- Uenergiske og slæbende bagben.
- Passagen er med så ringe løft, at det mere ligner en overkadenceret trav.



*Passage*

# Piaffe

Piaffe er en meget taktfast, samlet, høj og kadenceret travagtig bevægelse på stedet. Hestens ryg skal være smidig, og bagparten skal være sænket med tydeligt vinklede og indundergribende bagben. Herved aflastes forparten, og halsens rejning øges, ligesom skuldrene får større bevægelsesfrihed. De diagonale for- og bagben skal løftes og sættes til jorden i ensartede, regelmæssige og affjedrende trin. Takten og rytmen bør være den samme i passage og piaffe for at få regelmæssige og smidige overgange.

Ideelt udført bør spidsen af hoven på forbenet løftes til midt på piben af det støttende forben, og spidsen af hoven på bagbenet løftes til lidt over kodeleddet på det støttende bagben.

Halsen skal være rejst og smukt hvælvet, og næseryggen lodret. Hesten skal forblive let på biddet med eftergivende nakke, idet den lette forbindelse til hestens mund bevares med en anstillet tøjle. Hesten krop skal bevæge sig op og ned med smidige rytmiske og harmoniske bevægelser.

Det er karakteristisk for piaffen, at den udføres med stor energi og i total balance. Selv om det skal se ud, som om den udføres på stedet, tillades det, at piaffen er en anelse fremadgående som følge af den energi og iver hesten bør have for igen at kunne gå fremad, så snart det forlanges. Den ene meter fremadridning, som er tilladt i piaffen i Intermediaire II, er klart for meget til en Grand Prix piaffe.

## ALMINDELIGE FEJL er bl.a.:

- Bagbenene bøjes ikke tilstrækkeligt og placeres ikke langt nok inde under kroppen.
- Hesten placerer bagbenene for langt inde under kroppen (understiller).
- Bagparten overtager ikke nok vægt.
- Løftet af for- og/eller bagben er utilstrækkeligt.
- Hesten er ikke i balance.
- Hesten spjætter enten med et eller begge for- og/eller bagben.

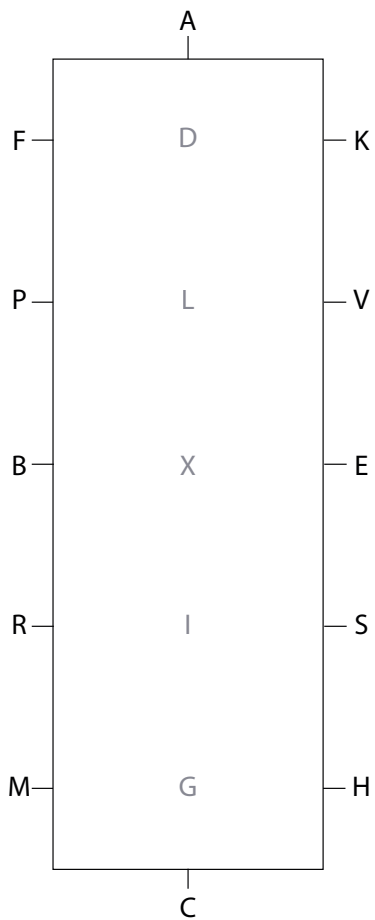
## GRUNDFEJL er bl.a.:

- Der er for lidt løft og affjedring af både for og bagben.
- Hesten bevæger sig for meget fremad i piaffen.
- Bagparten eller forparten svinger fra side til side.
- Hesten krydser for- eller bagben.
- Der støttes længere på det ene diagonale benpar end på det andet (ujævn takt).
- Forparten svinger voldsomt fra side til side (balancerer).
- Hesten piafferer med sænket ryg.
- Hesten slår sig fra eller er over biddet.
- Hesten løfter bagbenene højere end forbenene, eller lige så højt.
- Hesten træder bagud.



Piaffe

Dressurbane A



Dressurbane B

